

Омарова Айсел Азад кизи,
кандидатка юридичних наук,
асистентка кафедри історії держави
і права України та зарубіжних країн,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: ayselka0612@gmail.com
ORCID 0000-0002-9162-0525

doi: 10.21564/2414–990X.155.242655
УДК 340.15:342.7–053.2(477+479.24+560)

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ, АЗЕРБАЙДЖАНІ ТА ТУРЕЧЧИНІ

Досліджено участь України, Азербайджану та Туреччини у розробленні й прийнятті Конвенції ООН про права дитини 1989 р. Проаналізовано діяльність представників та спостерігачів України і Туреччини у діяльності робочої групи комітету ООН з прав людини з підготовки тексту Конвенції. Також досліджено національні спеціальні закони України, Азербайджану та Туреччини щодо захисту прав дітей. Надано рекомендації щодо удосконалення законодавства цих країн.

Ключові слова: Конвенція про права дитини; Україна; Азербайджан; Туреччина; захист прав дітей; ООН.

Омарова А. А., кандидат юридических наук, асистент кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн, Національний юридический університет імені Ярослава Мудрого, Україна, г. Харків.
e-mail: ayselka0612@gmail.com ; ORCID 0000-0002-9162-0525

Защита прав детей в Украине, Азербайджане и Турции

Исследуется участие Украины, Азербайджана и Турции в разработке и принятии Конвенции ООН о правах ребенка 1989 г. Анализируется деятельность представителей и наблюдателей Украины и Турции в деятельности рабочей группы комитета ООН по правам человека по подготовке текста Конвенции. Также исследуются национальные специальные законы Украины, Азербайджана и Турции в сфере защиты прав детей. В выводах даются рекомендации по усовершенствованию законодательства этих стран.

Ключевые слова: Конвенция ООН о правах ребенка; Украина; Азербайджан; Турция; защита прав детей; ООН.

Постановка проблеми. Одним з актуальних питань у світі сьогодні є питання захисту прав дітей. Формування ювенального права було поступовим та відрізнялося у кожній з країн [11]. Грандіозною подією в цій сфері стало прийняття Конвенції ООН про права дитини 1989 р.

Як вже вказувалося, оцінка результатів компаративної роботи дозволяє якісно поглибити та розширити знання про ті державно-правові явища, що стали предметом уваги історика-компаративіста [19, с. 82]. З огляду на це у статті буде зроблено історико-правове порівняння участі України та Туреччини у процесі розроблення та прийняття Конвенції ООН про права дітей, а також національних спеціальних законів України, Азербайджану та Туреччини, що закріплюють права дітей. На момент прийняття цієї Конвенції Україна та Азербайджан входили до складу СРСР. Проте Українська РСР на відміну від Азербайджанської РСР була первинним членом-засновником ООН і тому безпосередньо брала участь у роботі над Конвенцією ООН про права дитини, як і Туреччина, спостерігачі від якої також брали участь у цьому процесі. Проте прийняття та ратифікація Конвенції – це лише перший крок у реалізації прав дітей на національному рівні. Захист прав дітей в Україні, Азербайджані та Туреччині є пріоритетним і нагальним питанням у державній політиці цих країн, однак потребує вдосконалення.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Права дітей є предметом вивчення багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, які досліджували різні аспекти прав дітей. Серед вітчизняних науковців це О. І. Анатольєва (O. I. Anatolieva), Б. І. Андрусин (B. I. Andrusyshyn), О. І. Вінгловська (O. I. Vinglovska), І. В. Волошина (I. V. Voloshyna), А. М. Гуз (A. M. Guz), О. М. Кудрявцева (O. M. Kudriavtseva), Н. М. Крестовська (N. M. Krestovska), Л. Р. Наливайко (L. R. Nalyvaiko), Н. М. Опольська (N. M. Opolska), К. В. Степаненко (K. V. Stepanenko), О. В. Темченко (O. V. Temchenko), І. В. Цибуліна (I. V. Tsybulina), О. В. Шевченко-Бітенська (O. V. Shevchenko-Bitenska) та інші.

Серед зарубіжних вчених слід назвати Ю. Агаєва (Y. Agayev), Н. Алієву (N. Aliyeva), С. Ф. М. Аренд (S. M. F. Arend), А. Бен-Аріє (A. Ben-Arieh), Р. Бехбудова (R. Behbudov), Л. Бланчфілд (L. Blanchfield), Є. Верхеллен (Eugeen Verhellen), У. Ісазаде (U. Isazade), А. Ісмаїлову (A. Ismayilova), Ю. Карімову (Y. Karimova), Х. Кошер (H. Kosher), К. Лайбел (K. Libal), Л. Ліндквіст (L. Lindkvist), У. Мікаїлову (U. Mikailova), А. М. Нечаєву (A. M. Nechaieva), О. С. Ростову (O. S. Rostova), П. С. Фасс (P. S. Fass), Й. Хендельсман (Y. Hendelsman), С. В. Широ (S. V. Shyro) та ін.

Але сам процес розроблення та прийняття Конвенції ООН про права дітей, участь у цьому процесі делегацій України та Туреччини, а також порівняльний аналіз та історико-правова оцінка національних спеціальних законів України, Азербайджану та Туреччини, що закріплюють права дітей, залишаються досі маловивченими.

Метою статті є розгляд участі України, Азербайджану та Туреччини в розробленні й прийнятті Конвенції ООН про права дитини, а також оцінка впливу Конвенції на національні закони цих країн, що регулюють права дітей.

Виклад основного матеріалу. 17 січня 1978 р. постійний представник Польщі при відділенні ООН в Женеві А. Лопатка звернувся з листом на ім'я голови відділу прав людини ООН з пропозицією створення конвенції прав

дитини [9, с. 31]. Комісія з прав людини після обговорення пропозиції та проєкту конвенції А. Лопатки 5 травня 1978 р. прийняла резолюцію [12], якою передбачала передачу проєкту конвенції державам-членам та компетентним спеціалізованим установам, регіональним міжурядовим та неурядовим організаціям із запрошенням повідомити Генерального Секретаря ГА ООН не пізніше 31 жовтня 1978 р. свої погляди, зауваження та пропозиції щодо такої конвенції та просила його подати звіт про це Комісії з прав людини на її тридцять п'ятій сесії.

У визначений строк країни світу надали свої відповіді Генеральному Секретарю ГА ООН щодо польського проєкту конвенції прав дитини. Так, Туреччина зазначила, що «проєкт конвенції про права дитини, доданий до резолюції 20 (XXXIV), був вивчений компетентними органами турецької влади та отримав позитивну оцінку. Фактично, зміст проєкту конвенції відповідає законодавству Туреччини щодо захисту, освіти, харчування, проживання дітей, і загалом крокам, які необхідно вжити для того, щоб вони могли стати корисними членами суспільства». Відповідь уряду Української РСР була такою: «Українська РСР не має зауважень чи пропозицій щодо проєкту конвенції про права дитини, поданого Польською Народною Республікою до Комісії з прав людини на її тридцять четвертій сесії. Проєкт може послужити основою для підготовки найближчим часом конвенції з цього питання» [9, с. 53–64].

Різні уявлення про сутність прав людини вплинули на процес складання проєкту Конвенції ООН про права дитини. Це було очевидно від самого початку, оскільки пропозиція Польщі чітко узгоджувалася зі східною орієнтацією на права, тоді як пропозиції західних країн були спрямовані на перевагу громадянських та політичних прав. Отже, згідно з деякими коментаторами, Конвенція ООН про права дитини спочатку розглядалася як проєкт, приєднаний до Східного блоку, який протиставлявся паралельно проєктованій Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки чи покарання, яка в свою чергу розглядалася як західний проєкт [13, с. 41].

Починаючи з 1979 р. і до 1989 р. над проєктом Конвенції ООН з прав дитини працювала робоча група комітету ООН з прав людини, у складі якої були і представники Туреччини та Української РСР. За ці 10 років Українська РСР брала участь у сесіях зазначеної робочої групи чотири рази, а саме у 1983, 1984, 1985 та у 1989; Туреччина – тричі: у 1981, 1985 та у 1989 р.

Під час участі у сесіях робочої групи з підготовки тексту конвенції делегація Української РСР була досить активною. У ході дискусій представник Української РСР висловлював свою позицію щодо змісту відповідних статей [15], щодо процедур боротьби із жорстоким поведінням з дітьми [16], освіти [17] тощо. А от спостерігач від Туреччини виявив найбільшу активність на останній сесії робочої групи у 1989 р. щодо змісту низки статей, а також відсутності узгоджених визначень деяких термінів [18].

Під час дискусії у комісії ООН з прав людини [20] 8 березня 1984 р. представник Української РСР І. Хміль, презентуючи проєкт Резолюції Комітету з

прав людини E/CN.4/1984/L.68 «Питання про конвенцію про права дитини», акцентував увагу на тому, що робоча група провела велику роботу і досягла значних успіхів у підготовці важливого документа, який би встановив міжнародні стандарти, покликані сприяти благополуччю дитини. Проблема, на яку був спрямований проєкт цієї резолюції, полягала в тому, як пришвидшити завершення роботи над конвенцією. Він висловив сподівання, що проєкт резолюції буде прийнято консенсусом.

Під час засідань комісії ООН з прав людини 12–14 березня 1985 р. [21] представник Української РСР Г. Лебакін зазначив, що як і інші перевірки з питання, представленого комісії на її попередніх сесіях, проєкт резолюції, що розглядається, мав переважно процедурний характер. Це стосувалося тижневого засідання робочої групи відкритого типу до сорок другої сесії комісії з метою завершення роботи над проєктом конвенції про права дитини. Це завдання було суттєвим, оскільки через 25 років після прийняття Декларації прав дитини становище дітей у багатьох частинах світу все ще залишалося далеким від задовільного, і міжнародна конвенція зробить важливий внесок до справжнього покращення становища дітей у всьому світі. Численні уряди та міжнародні, міжурядові та неурядові організації виявляли зростаючий інтерес до такої конвенції.

Під час засідань комісії ООН з прав людини 12–14 березня 1989 р. спостерігач від Туреччини пан Деміралп наголосив, що спроби досягти консенсусу щодо проєкту конвенції не позбавили її окремих недоліків. Були відображені заяви його делегації щодо деяких статей під час засідання Робочої групи у своєму звіті (E/CN.4/1989/48). У підпункті (d) нової статті 17 йдеться про умови, щодо яких не було узгодженого визначення. Отже, держави-учасниці будуть зобов'язані тлумачити ці терміни відповідно до національного законодавства. Таке застереження, можливо, доведеться зробити, коли проєкт конвенції буде відкритий для підписання. Він хотів би записати, що його делегація продовжує дотримуватися поглядів, які вона висловила щодо інших положень проєкту конвенції, які були відображені у звіті Робочої групи [9, с. 225].

Отже, як бачимо, що хоча Україна була у складі союзної держави, вона однак брала активну участь у сесіях робочої групи з підготовки тексту проєкту Конвенції, а також у дискусіях під час засідань комітету ООН з прав людини. А Туреччина хоча й входила до робочої групи тричі, проте дійсну активність як у сесіях робочої групи, так й у засіданнях комітету вона виявила лише у 1989 р. Проте варто підкреслити, що ця активність була ґрунтовною.

Результатом плідної роботи робочої групи протягом 10 років стало прийняття Конвенції ООН про права дитини 20 листопада 1989 р. [5]. Науковці розробили різні класифікації прав дітей, що закріплені у Конвенції, найбільш популярною з яких є розподіл цих прав на чотири категорії чи принципи: недискримінація; найкращі інтереси дитини; право на життя, виживання та розвиток; та права участі [7, с. 16–17; 22, с. 49–50].

Українська РСР підписала її 21 лютого 1990 р., а ратифікувала – 27 лютого 1991 р. [4]. Туреччина підписала Конвенцію 14 вересня 1990 р., а ратифікувала – 4 квітня 1995 р. Азербайджан ратифікував цей документ 13 серпня 1992 р. [14].

Саме після цих дат в Україні, Азербайджані та Туреччині почалися поступові зміни у сфері захисту прав дітей. Наприклад, в Азербайджані та Туреччині завдяки цим змінам більше уваги стало приділятися таким питанням, як діти в ранньому шлюбі, дитяча праця та безпритульні діти; в Україні – домашньому насиллю, безпритульним дітям та дітям, батьки яких проживають окремо. Проте К. Лайбел (К. Libal) зазначає, що впровадження умов Конвенції у Туреччині підвищило обізнаність про загальноновизнані права, наприклад, свободу від насильства та свободу від експлуаторських форм дитячої праці – парламент Туреччини взяв виняток із трьох конкретних статей Конвенції, залишаючи за собою право тлумачити їх відповідно до Лозаннського договору 1923 р. та Конституції Туреччини 1982 р. Мова йде про статті 17, 29 та 30, що стосуються питання прав дітей на утвердження етнічної або культурної спадщини, що відрізняється від панівної національної турецької культури [8, с. 40].

Логічним продовженням ратифікації Конвенції ООН про права дитини стало прийняття спеціальних законів у кожній з цих трьох держав, положення яких були складені відповідно до Конвенції. В Україні це став Закон «Про охорону дитинства» 2001 р. [2]. Цей акт закріпив визначення понять «дитина», «дитинство», «жорстоке поводження з дитиною», «охорона дитинства», «безпритульна дитина» тощо. У Законі також визначено права та свободи дитини, а саме: право на життя та охорону здоров'я, на ім'я та громадянство, на достатній життєвий рівень, на освіту, на майно, на житло тощо. Закон містить положення щодо взаємин дитини та сім'ї. Так, Законом встановлено однакову відповідальність батьків за виховання та розвиток дитини, закріплено право дитини на контакт з батьками, які проживають окремо або ж у різних державах та гарантії забезпечення цього права, пільги, які надає держава багатодітним сім'ям тощо. Особливе місце у ньому належить положенню щодо дітей, котрі потребують особливого захисту з боку держави, а саме дітей, що перебувають у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, безпритульних дітей, дітей з інвалідністю, дітей з вадами розумового або фізичного розвитку, дітей, які перебувають у зоні воєнних дій і збройних конфліктів, дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів тощо. За твердженням Н. М. Крестовської, розглядаваний Закон у деяких моментах йде вперед у порівнянні з Конвенцією. Так, Закон «Про охорону дитинства» містить права дитини, які відсутні в Конвенції, наприклад, права на житло, на працю, на підприємницьку діяльність тощо. Але Закон вкрай побіжно торкається детально регламентованих Конвенцією прав дитини, наприклад, права на захист від усіх форм експлуатації, або ж взагалі їх не торкається (права на свободу думки, совісті, релігії, на особисте життя, відпочинок, дозвілля та ігри та ін.) [1, с. 173–174].

В Азербайджані спеціальним законом, що закріплює права дітей, став Закон «Про права дитини» 1998 р. [3]. Він визначив права та свободи дітей

в Азербайджанській Республіці, основні принципи державної політики щодо дітей, завдання державних органів, інших юридичних та фізичних осіб у сфері охорони дітей. Так, Закон містить перелік прав та свобод дітей, серед яких право на життя та розвиток, на охорону життя та здоров'я, на отримання ім'я та громадянства, на отримання виховання, на свободу та особисту недоторканість, на житло, на освіту, на відпочинок тощо. У цьому контексті цікавою є ст. 16 Закону, що закріплює обов'язки дитини, а саме дотримуватися правил поведінки в суспільстві, знати державні атрибути Азербайджанської Республіки, опанувати знання, готувати себе для корисної діяльності, шанобливо ставитися до батьків, до прав та інтересів інших громадян, берегти пам'ятники історії та культури, берегти навколишнє середовище, виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством Азербайджанської Республіки. Закон також закріплює рівні права та обов'язки батьків. Що стосується взаємовідносин дитина-держава, то Закон передбачає державну підтримку дітей, що мають вроджені таланти, та соціальні допомоги дітям. Держава забезпечує захист дітей, які проживають у зоні військових дій, епідемій, стихійних і екологічних лих, або зазнали впливу цих явищ, а також дітей-сиріт, дітей з неповних (де один з батьків відсутній) і малозабезпечених сімей, дітей шехидів. Закон закріплює положення щодо дітей, що виховуються в закладах інтернатного типу, усиновлення, дітей-інвалідів, дітей з розумовими та фізичними вадами тощо. Хоча деякі науковці вказують на існування певних суперечностей між Конвенцією та національним законодавством про права дітей, наприклад, національним законодавством щодо прав та інтересів дітей-інвалідів [10, с. 115–116].

У Туреччині спеціальним законом щодо захисту прав дітей став Закон «Про захист дитини» 2005 р. [6]. Метою його є регулювання процедур та принципів щодо захисту неповнолітніх, які потребують захисту або яких спонукають до вчинення злочину, та забезпечення їх прав та добробуту. Закон містить визначення понять «неповнолітній», «неповнолітній, що потребує захисту», «неповнолітній, якого було залучено до вчинення злочину», «ювенальний суддя», «соціальні працівники» тощо. З метою захисту прав неповнолітніх Закон закріплює низку основних принципів, яких слід дотримуватися: забезпечення права неповнолітніх на життя, розвиток, захист та участь, забезпечення інтересів та добробуту неповнолітніх, жодної дискримінації щодо неповнолітнього або його сім'ї, покарання у виді позбавлення волі та заходи, що обмежують свободу, є крайніми мірами покарання для неповнолітніх тощо. Закон закріплює низку захисних та підтримуючих заходів з метою захисту неповнолітніх у їх власному сімейному середовищі, а також питання слідства, притягнення до кримінальної відповідальності та створення ювенальних суддів, їх обов'язки та компетенція. Вартою уваги є ст. 43 аналізованого Закону, яка передбачає, що витрати на підтримуючі та захисні заходи щодо неповнолітніх оплачує уряд.

Отже, аналізуючи національні спеціальні закони України, Азербайджану та Туреччини, бачимо, що вони є достатньо різними за своїм змістом, хоча й направлені на захист прав дітей. Якщо спеціальні закони України та Азербай-

джану мають все ж таки соціальну направленість, хоча мають певні відмінності у наповненні, то закон Туреччини спрямований здебільшого на захист дитини, яка перебуває у конфлікті з законом. Проте безперечним є той факт, що положення усіх цих законів відповідають букві і духові Конвенції ООН про права дитини.

Висновки. Таким чином, у десятирічній історії розроблення та прийняття Конвенції ООН про права дитини участь України та Туреччини була активною. Після ратифікації цього основоположного міжнародного документа у сфері захисту прав дітей Україна, Азербайджан та Туреччина почали здійснювати поступову гармонізацію національного законодавства з положеннями Конвенції. Основним здобутком стало прийняття національних спеціальних законів щодо прав дітей. І хоча ці закони мають різну направленість, однак вони всі свідчать про забезпечення та гарантування захисту прав дітей на державному рівні. Ураховуючи ситуацію у цих країнах, особливу увагу необхідно приділити законодавчому регулюванню та забезпеченню захисту прав дітей, які перебувають у зонах воєнних дій і збройних конфліктів, а також дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

References

1. Krestovska, N.M. (2008). *Yuvenalne pravo Ukrainy: istoryko-pravove doslidzhennia*. Odessa: Feniks [in Ukrainian].
2. Pro ohoronu dytynstva: Zakon Ukrainy vid 26.04.2001 r. № 2402-III. Data onovlennja: 17.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#n70> [in Ukrainian].
3. Pro prava detey: Zakon Azerbaidzhanskoy Respubliki ot 19.05.1998 g. № 499-1Г. URL: <https://www.legal-tools.org/doc/4264c3/pdf/> [in Russian].
4. Pro ratyfikatsiu Konventsii pro prava dytyny: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainskoi RSR vid 27.02.1991 r. № 789-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/789-12#Text> [in Ukrainian].
5. Convention on the Rights of the Child. URL: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>.
6. Juvenile Protection Law: Law of Turkey from 03.07.2005. № 5395. URL: <http://www.lawsturkey.com/law/juvenile-protection-law-5395>.
7. Kosher, H., Ben-Arieh, A., Hendelsman, Y. (2016). The History of Children's Rights. *Children's Rights and Social Work, part 2*, 9–18. New York: Springer. doi: 10.1007/978-3-319-43920-4_2.
8. Libal, K. (October-December 2001). Children's Rights in Turkey. *Human Rights Review*, 35–44.
9. Legislative history of the Convention on the Rights of the Child. (2007). Vol. I. OHCHR, The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, Save the Children Sweden.
10. Mikailova, U., Ismayilova, A., Karimova, Y., Isazade, U., Behbudov, R., Agayev, Y., Aliyeva, N. (2009). Education of Children with Disabilities in Azerbaijan: Barriers and Opportunities. *Human Rights Education in Asian Schools, Vol. XII*, 107–128.
11. Omarova, A.A. (2020). Formation and development of juvenile law in Europe and Ukraine in the first third of the twentieth century. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 150*, 53–66. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.150.209283>.
12. Question of a convention on the rights of the child E/CN.4/1292. URL: <https://undocs.org/E/CN.4/1292>.
13. Quennerstedt, A., Robinson, C., l'Anson, J. (2018). The UNCRC: The Voice of Global Consensus on Children's Rights? *Nordic Journal of Human Rights*, 36:1, 38–54. doi: 10.1080/18918131.2018.1453589.
14. Ratification Status for CRC – Convention on the Rights of the Child. URL: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?Treaty=CRC&Lang=en.

15. Report of the working group on a draft convention the rights of the child E/CN.4/1983/62. URL: <https://undocs.org/E/CN.4/1983/62>.

16. Report of the working group on a draft convention the rights of the child E/CN.4/1984/71. URL: <https://undocs.org/E/CN.4/1984/71>.

17. Report of the working group on a draft convention the rights of the child E/CN.4/1985/64. URL: <https://undocs.org/E/CN.4/1985/64>.

18. Report of the working group on a draft convention the rights of the child E/CN.4/1989/48. URL: <https://undocs.org/E/CN.4/1989/48>.

19. Shygal, D., Omarova, A. (2021). Evaluation of the Results of the Historical and Legal Comparison of the Juvenile Justice of Ukraine and Poland in the 1920s. *Access to Justice in Eastern Europe*, 2(10), 67–85. URL: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-4.2-a000060>.

20. Summary records of the 46-th meeting E/CN.4/1984/SR.46. URL: <https://undocs.org/E/CN.4/1984/SR.46>.

21. Summary records of the 57-th meeting E/CN.4/1985/SR.57. URL: <https://undocs.org/E/CN.4/1985/SR.57>.

22. Verhellen, E. (2015). The Convention on the Rights of the Child. *Routledge International Handbook of Children's Rights Studies*. Vandenhoe W., Desmet E., Reynaert D., Lembrechts S. (Eds). London: Routledge. Part 3, 43–59. URL: <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315769530.ch3>.

Omarova A. A., PhD in Law, Assistant of the Department of History of State and Law of Ukraine and Foreign Countries, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine.
e-mail: ayselka0612@gmail.com ; ORCID 0000-0002-9162-0525.

Protection of children's rights in Ukraine, Azerbaijan and Turkey

One of the most pressing issues in the world today is the protection of children's rights. A major event in this area was the adoption of the 1989 UN Convention on the Rights of the Child. At the time of the development and adoption of the Convention, Ukraine and Azerbaijan were part of the USSR. However, the Ukrainian SSR, unlike the Azerbaijani SSR, was the primary founding member of the United Nations and therefore participated in the development and adoption of the UN Convention on the Rights of the Child, like Turkey, whose observers also participated in this process. This article examines the participation of Ukraine, Azerbaijan and Turkey in the development and adoption of the 1989 UN Convention on the Rights of the Child. However, the adoption and ratification of the Convention is only the first step in the realization of children's rights at the national level. The national special laws of Ukraine, Azerbaijan and Turkey in the field of protection of children's rights are also studied. This article concludes on the different direction of the special laws of these countries. Moreover, there are some differences in the content of the laws, namely some of them includes not only rights, but also the duties of the child. The state of protection of children's rights in Ukraine, Azerbaijan and Turkey is a priority and urgent issue in the state policy of these countries and needs to be improved. The conclusions provide recommendations for improving the legislation of these countries.

Keywords: Convention on the Rights of the Child; Ukraine; Azerbaijan; Turkey; protection of children's rights; UN.

Рекомендоване цитування: Омарова А. А. Захист прав дітей в Україні, Азербайджані та Туреччині. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 155. С. 43–50. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.155.242655>.

Suggested Citation: Omarova, A.A. (2021). Zakhyst prav ditei v Ukraini, Azerbaidzhani ta Turechchyni [Protection of children's rights in Ukraine, Azerbaijan and Turkey]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 155, 43–50*. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.155.242655> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 28.10.2021 р.